

Protocols de gestió
de la flora exòtica invasora

3

Control de la buddleia

Diputació de Girona

Obra Social
Fundació "la Caixa"

Índex

Introducció	3
1. Consideracions generals	4
2. Treballs previs	6
3. Protocol d'actuació	
3.1. Metodologia d'extracció	6
3.2. Manteniment	7
3.3. Recomanacions complementàries	7
4. Resultats esperats	8
5. Procediments no recomanats	8
6. Normativa que regula les espècies invasores	9

Introducció

Les espècies exòtiques o al·lòctones són les que s'introdueixen en un medi del qual no són originàries. Sovint arriben al nou medi a través de la intervenció humana, ja sigui voluntària o involuntària. Malgrat que l'arribada de noves espècies al·lòctones és constant, no tots els éssers vius són capaços d'establir-se en un nou entorn en un temps prou curt o de forma prou efectiva. Una petita part de les espècies exòtiques arriben a superar les diferents etapes d'introducció, establiment i expansió en un nou ecosistema; són les que considerem espècies invasores. Unes dotze mil espècies presents a Europa són exòtiques, de les quals es calcula que aproximadament entre el 10 % i el 15 % són invasores.

Segons la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN), les invasions biològiques representen la segona causa més important de pèrdua de biodiversitat després dels canvis d'usos del sòl i de la destrucció d'hàbitats. Cal destacar l'impacte que suposen determinades espècies invasores amb capacitat per transformar els ecosistemes, que afecten negativament altres espècies autòctones, les desplacen i produeixen canvis substancials en la composició dels hàbitats. Les espècies invasores també poden tenir repercussions importants sobre les activitats econòmiques i la salut, i generar alarma social. El cost econòmic per gestionar-ho i les pèrdues econòmiques que això suposa es calculen en més d'1,2 bilions d'euros anuals (Comissió Europea).

Les comarques gironines concentren la major riquesa d'espècies exòtiques de tot Catalunya, segons el projecte EXOCAT (CREAF) 2013. Aquesta abundància s'explica per diversos factors: l'enclavament geogràfic, ja que aquesta zona constitueix un corredor biològic i d'infraestructures que afavoreix el pas i l'expansió de molts organismes; un clima suau, que contribueix a l'establiment d'espècies d'origen tropical i subtropical; un paisatge humanitzat, que multiplica les oportunitats d'introducció d'espècies exòtiques al medi, i una elevada diversitat d'hàbitats, que ajuda a l'establiment de moltes espècies.

En concret, la flora exòtica invasora representa una greu amenaça sobre els hàbitats naturals i el paisatge genuí de les nostres contrades.

Sovint, l'origen de les invasions de flora exòtica s'inicia en la matriu urbana, en àrees periurbanes i en l'entorn rural. Això és degut al fet que gran part d'aquestes espècies corresponen a plantes ornamentals cultivades en jardins privats i espais públics que han acabat colonitzant espais adjacents fins a arribar al medi natural.

Aquest protocol és una eina de treball que té com a objectiu guiar pas a pas en la gestió i eliminació de l'espècie exòtica invasora de la buddleia present en espais verds urbans, en jardins públics i privats, i en el medi natural. Per tant, es tracta d'un document pràctic que cal seguir al peu de la lletra si es volen obtenir els resultats esperats.

Cal destacar que aquest protocol no eximeix de la responsabilitat dels usuaris d'obtenir totes les autoritzacions dels òrgans competents que escaiguin a l'hora d'emprar-lo, especialment en el medi natural.

1. Consideracions generals

Identificació i delimitació de les zones afectades

La millor època per determinar la superfície ocupada per la buddleia és durant els mesos d'estiu, coincidint amb la seva fase de floració.

En el cas que es treballi en cursos d'aigua, cal establir el punt més alt aigües amunt on es troba l'espècie, ja que és a partir d'aquest punt on cal començar a actuar.

Fora de cursos d'aigua, es recomana començar pels punts susceptibles de patir una major recepció de llavors, com són carreteres i altres vies de comunicació, i a partir d'aquests endinsar-se radialment a les zones menys pertorbades fins a descartar la presència de la buddleia.

Densitat i estructura del poblament

Les masses monoespecífiques són més fàcilment tractables, perquè no hi ha afectacions a la vegetació autòctona existent.

Les zones que no han estat intervingudes prèviament són més fàcilment tractables, atès que els rebrots de buddleia són molt més vigorosos que no pas les plantes de llavor.

Accessibilitat

És important detectar punts d'accés a les zones d'actuació, especialment en el cas de les riberes. I cal preveure zones d'entrada de maquinària a ambdues ribes.

Pendent

El pendent és un factor molt important, que determinarà la mecanització dels treballs.

Època de tractament

La millor època per realitzar els treballs és abans de la fructificació de la buddleia, durant els mesos de tardor.

En cas que no es compti amb personal especialitzat o poc coneixedor de la planta, és important fer l'operació quan aquesta encara té fulla i/o flor, per tal de reconèixer-la millor i no oblidar-se de cap exemplar.

Tractament de les restes

Cal preveure espais per cremar les restes vegetals de les actuacions al més a prop possible de la zona d'actuació. Es poden aprofitar espais on anteriorment hi havia un individu gran arrencat; d'aquesta manera s'evita la dispersió de llavors a nous indrets. Com a norma general, s'ha de minimitzar el trasllat de les restes generades, i evitar transportar-les fora de les zones de treball.

Manteniment

Per assegurar-se de l'èxit dels treballs, cal fer repassades anuals dels rebrots durant un mínim de dos anys després de la primera intervenció.

2. Treballs previs

Per maximitzar l'eficiència dels treballs d'eliminació de l'espècie, cal fer una bona planificació prèvia. Els punts més importants són:

- Preveure l'accessibilitat al lloc de treball, sobretot si es vol emprar maquinària.
- Preveure amb antelació els punts on es cremaran les restes. La bona ubicació de les piles és clau per evitar la propagació de llavors i la dispersió de restes.

3. Protocol d'actuació

3.1 Metodologia d'extracció

El tractament d'eliminació d'aquesta espècie és mecànic. Es tracta d'eliminar-la mitjançant l'extracció de les soques i les arrels, intentant minimitzar tant com es pugui la possibilitat de rebrotades.

Extracció mecanitzada:

L'operació pot efectuar-se amb maquinària si es tracta d'una zona accessible i el pendent ho permet. Una miniexcavadora (BOBCAT petita) o màquina similar pot ser una bona solució. L'actuació consisteix a lligar la base de la planta mitjançant cadenes, que la màquina estirà per arrencar-la amb facilitat, ja que aquesta planta disposa d'un sistema radicular molt superficial. Un cop la màquina ha efectuat la seva feina, cal que hi hagi operaris que facin un repàs manual de les arrels i els fragments que puguin quedar al sòl. S'ha d'insistir especialment en zones amb còdols grans, pedres grosses o blocs per evitar que hi puguin quedar arrels enterrades.

Les restes s'apilaran in situ i es cremaran.

Posteriorment, es netejarà la maquinària que ha intervingut en les actuacions per no propagar les petites llavors a d'altres zones. La neteja in situ es pot fer escombrant les rodes o bé remullant-les amb aigua.

Manualment:

En llocs on no pugui accedir una màquina, es pot extreure l'espècie d'arrel de forma manual mitjançant un càvec, aixada o eina semblant que permeti extreure tot el sistema radicular (si es tracta d'un individu petit) o bé amb l'ajuda d'un Tractel. En qualsevol cas, posteriorment a la retirada de l'individu és imprescindible repassar el sector per retirar qualsevol resta d'arrel que hagi pogut quedar.

3.2 Manteniment

Anualment, durant un quants anys, s'han de revisar les zones tractades per detectar-hi possibles rebrots o nous peus de llavor.

S'estima que caldrà un esforç mínim i decreixent a mesura que passin els anys, per detectar i eliminar els peus que puguin haver reaparegut. Aquest repàs anual és imprescindible per assegurar l'èxit dels treballs, i cal de preveure'l des de l'inici pel que fa al pressupost.

Cal recordar que la budleia fructifica ja el primer any de vida, per la qual cosa es recomana que el control anual es realitzi abans de la fructificació.

3.3 Recomanacions complementàries

Tallar les inflorescències pansides abans no fructifiquin és una tècnica preventiva que permet limitar la propagació de les llavors, però aquest no és un mètode que faciliti l'eradicació de la planta.

- És important recollir no sols la brancada de la planta, sinó també les panícules. Cal assegurar-se que aquestes també es cremen.
- La plantació de vegetació autòctona just després de l'eliminació de la buddleia pot ser una mesura complementària efectiva, ja que la nova planta competeix per l'espai i la llum amb l'espècie invasora.
- Les plantacions preventives en àrees properes a les colonitzades poden suposar una bona tècnica per evitar que la buddleia pugui colonitzar amb facilitat aquests punts.

4. Resultats esperats

S'ha comprovat que en zones de sorres i graves l'eliminació de l'espècie és més fàcil que no pas en zones de còdols grans i/o blocs, esculleres, etc. Cal esmerçar esforços en el manteniment de les zones amb materials més grossos.

El manteniment en zones amb materials fins acostuma a ser més senzill perquè se sol limitar a la presència de nous individus de llavor.

5. Procediments no recomanats

Es desaconsella recollir les restes i transportar-les fora de les zones d'intervenció. La gestió de les restes ha de ser al més local possible. No s'han d'arrossegar les restes generades per indrets on no hi havia buddleia prèviament, per evitar-ne la dispersió de llavors i esqueixos.

Cal evitar fer tallades i poda de les plantes sense eliminar-les d'arrel, ja que se n'afavoreix el desenvolupament.

6. Normativa que regula les espècies invasores

A continuació es llisten les normes principals reguladores de les espècies invasores en l'àmbit internacional, estatal i català.

Legislació europea

Reglament (UE) núm. 1143/2014 del Parlament Europeu i del Consell, de 22 doctubre de 2014, sobre la prevenció i la gestió de la introducció i propagació despècies exòtiques invasores.

Reglament d'execució (UE) 2017/1263 de la Comissió, de 12 de juliol de 2017, pel qual s'actualitza la llista d'espècies exòtiques invasores preocupants per a la Unió.

Els estats membres han d'adoptar totes les mesures necessàries per prevenir la introducció o propagació no intencionada d'aquestes espècies.

Legislació espanyola

La legislació espanyola articula totes les qüestions relatives a la gestió i control de les espècies exòtiques invasores a partir de dues lleis:

Llei 33/2015, de 21 de setembre, per la qual es modifica la Llei 42/2007, de 13 de desembre, del patrimoni natural i de la biodiversitat

- Dedicar el capítol III del títol III a la prevenció i control de les espècies exòtiques.

Reial decret 630/2013, de 2 d'agost, pel qual es regula el Catàleg espanyol despècies exòtiques invasores

- Determina les principals obligacions que cal considerar en implementar les directrius de gestió per a la flora invasora.

Edita: Diputació de Girona / Àrea de Territori i Sostenibilitat / Medi Ambient.

Desembre de 2017

Continguts: Teia Puigvert (Consorci del Ter) i Maria Guirado, tècnica de Patrimoni Natural de la Diputació de Girona

Coordinació tècnica: Maria Guirado

Amb el suport de:

**Aquest document es publica amb llicència
Reconeixement-SenseObraDerivada 4.0 Internacional de Creative Commons.**

Podeu copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format per a qualsevol finalitat, també comercial, reconeixent l'autoria, citant la font i proporcionant un enllaç a la llicència. No podeu suggerir que la Diputació de Girona dona suport o patrocina l'ús que en feu. Si modifiqueu el document no podeu difondre el material modificat. No podeu utilitzar termes legals ni aplicar mesures tecnològiques que restringeixin la utilització del document per part d'altres persones.